

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 maja 2014r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu, w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący: SSA Przemysław Strach

Sędziowie: SSA Przemysław Grajzer - sprawozdawca

SSA Henryk Komisarski

Protokolant: st.sekr.sądowy Magdalena Ziembiewicz

przy udziale Prokuratora Prok. Okręg. del. do Prok. Apel. Alicji Woźniak

po rozpoznaniu w dniu 8 maja 2014r.

sprawy **L. H.**

oskarżonej o przestępstwa z art. 284§2kk w zw. z art. 294§1kk

z powodu apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonej

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 19 grudnia 2013r. w sprawie o sygn. akt III K 155/13

1. Zmienia zaskarżony wyrok i uniewinnia oskarżoną L. H. od popełnienia zarzucanego jej czynu.
2. Kosztami postępowania w sprawie obciąża Skarb Państwa.

Henryk Komisarski Przemysław Strach Przemysław Grajzer

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Poznaniu wyrokiem z dnia 19 grudnia 2013r. w sprawie o sygn. akt III.K.155/13 uznał oskarżoną L. H. za winną tego że:

w dniu 4 stycznia 2013r. w miejscowości Z. gm. M. w woj. (...) przywłaszczyła powierzone jej mienie stanowiące własność (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. w postaci maszyn rolniczych: prasy C. V. (...)nr (...), ciągnika rolniczego (...) (...) nr (...), owijarki do bel M. B. (...) nr (...), ładowacza (...) nr (...) i agregatu talerzowego (...) nr (...) o łącznej wartości 192.363,00,- zł czym działała na szkodę (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. –

tj. popełnienia przestępstwa określonego w art.284 § 2 kk i za to wymierzył jej karę 1 (jednego) roku pozbawienia wolności i 100 (stu)stawek dziennych grzywny po 10 zł każda stawka. Wykonanie orzeczonej kary pozbawienia wolności Sąd zawiesił oskarżonej na okres 2 (dwóch) lat próby. Sąd zwolnił oskarżoną od ponoszenia kosztów sądowych i odstąpił od wymierzenia opłaty.

Apelację od powyższego wyroku złożyła obrońca oskarżonej zarzucając Sądowi I instancji:

1/ „...naruszenie prawa materialnego tj.

- art.284 § 2 kk w związku z art.22 i art.25 ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów, polegające na uznaniu oskarżonej za winną popełnienia przestępstwa z art.284 § 2 kk pomimo braku w działaniu oskarżonej znamion tego przestępstwa,
- art.33 § 2 kk poprzez błędną jego wykładnię tj. uznanie, iż znajduje on zastosowanie w sytuacji skazania za przestępstwo przeciwko mieniu,

2/ obrazę przepisów postępowania w zakresie mającym wpływ na treść wyroku, a mianowicie:

- naruszenie art.413 § 2 pkt.1 kpk w zw. z art.332 § 1 kpk,
- naruszenie art.2 § 2 kpk poprzez rozstrzygnięcie sprawy w oparciu o ustalenia faktyczne nie odpowiadające prawdzie,
- naruszenie art.4 kpk poprzez nie uwzględnienie okoliczności przemawiających na korzyść oskarżonej,
- naruszenie art.7 kpk poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów

3/ błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który miał wpływ na treść wyroku,..."

Podnosząc powyższe zarzuty obrońca oskarżonej wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonej ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Występująca na rozprawie przed Sądem Apelacyjnym Prokurator przychyliła się do apelacji obrońcy i wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonej od popełnienia zarzucanego jej czynu.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja obrońcy oskarżonej zasługiwała na uwzględnienie, bowiem argumenty, mające za tym przemawiać, były przekonujące i w efekcie prowadziły do wydania wyroku reformatoryjnego.

Na wstępie należy zauważyć, że przedmiotem kontroli instancyjnej Sądu Apelacyjnego były przede wszystkim poczynione przez Sąd I instancji ustalenia faktyczne i to przede wszystkim przez pryzmat naruszenia prawa procesowego, mającego wpływ na treść rozstrzygnięcia, w szczególności art. 2§2 k.p.k., art. 4 k.p.k., art. 7 k.p.k., art. 410 k.p.k. i art. 424 k.p.k., rzutującego na proces subsumcji. Zgodnie z treścią art. 437 § 2 k.p.k. Sąd odwoławczy, jeżeli pozwalają na to zebrane dowody, może zmienić zaskarżone orzeczenie, orzekając odmiennie co do istoty, pod warunkiem, jak w tym wypadku, respektowania wymogów art. 7 k.p.k. oraz art. 410 k.p.k. (wyrok SN z 2 września 2009 r., WK 11/09, OSN w Sk 2009/1/1782).

Przedmiotem kontroli instancyjnej jest analiza toku rozumowania sądu pierwszej instancji, który doprowadził go do przekonania o winie bądź niewinności oskarżonego. Sąd odwoławczy co do zasady ogranicza swoją działalność do weryfikacji racjonalności rozumowania sądu orzekającego, przedstawionego w zaskarżonym wyroku, nie wyłączając przeprowadzonego procesu subsumcji, który jest kwestionowany przez apelującego, przy braku kwestionowania ustaleń faktycznych, co jest zabiegiem słusznym i prawidłowym.

Analiza uzasadnienia zaskarżonego rozstrzygnięcia, które odpowiada wymogom formalnym i umożliwia pełną kontrolę odwoławczą, pozwala na stwierdzenie, że Sąd Okręgowy dokonał generalnie prawidłowej oceny całokształtu materiału dowodowego zgromadzonego w niniejszej sprawie, która pozwoliła na poczynienie jednoznacznych i prawidłowych ustaleń faktycznych, mających zapewnić pełną realizację zasady prawdy materialnej określonej w art. 2 § 2 k.p.k., a zmierzającej do wykrycia sprawcy przestępstwa i pociągnięcia do odpowiedzialności karnej, ale także aby osoba niewinna nie powinna ponosić tej odpowiedzialności. Oczywiście aby do tego doszło musi być również właściwie

przeprowadzony proces subsumcji, poprzez ocenę zachowań sprawcy, w celu ustalenia czy oskarżony wyczerpuje znamiona art. 284§2 k.k., kwalifikowanego wartością przedmiotu czynności wykonawczej.

Bezspornym w sprawie jest, że w okresie do 9 lutego 2012r. do 21 maja 2012r. oskarżona zawarła trzy umowy pożyczki z S. (...) Sp z o.o. z siedzibą w W.. Łączna wartość pożyczek wynosiła 101.365,79 CHF i była przeznaczona na zakup sprzętu rolniczego - prasy C. V., ciągnika rolniczego (...) (...), owijarki do bel M. B. (...), ładowacza (...) i agregatu talerzowego (...). Poszczególne pożyczki miały być spłacane w ratach. W poszczególnych umowach pożyczek zawarto również warunkową umowę przewłaszczenia w celu zabezpieczenia wierzytelności. Wynikało z niej, że w razie wypowiedzenia umowy pożyczki oskarżona przeniesie własność - poszczególnych maszyn rolniczych - na rzecz pożyczkodawcy. Jednocześnie wskazano, że w razie skutecznego i prawomocnego ustanowienia zastawu rejestrowego na tym sprzęcie warunkowa umowa przewłaszczenia wygaśnie. w dniach zawarcia umów pożyczek strony zawarły również umowy o ustanowieniu zastawu rejestrowego na poszczególnych maszynach rolniczych. Umowy te przewidywały, że w przypadku opóźnienia świadczeń pożyczkodawca wyśle do oskarżonej wezwanie do zapłaty, a w przypadku braku zapłaty w określonym terminie będzie upoważniony do wykonania uprawnień wynikających z zastawu. Umowy [przewidywały także możliwość zaspokojenia pożyczkodawcy w trybie art.22 ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów. Strony postanowiły również o wymogu dochowania art.25 tej ustawy oraz o formie zawiadomień dotyczących zastawu, które powinny być przesłane na piśmie i listem poleconym.

Nabyty przez oskarżoną sprzęt rolniczy w trakcie eksploatacji psuł się i wymagał napraw serwisowych. Oskarżona zaprzestała spłaty pożyczek, a w dniu 4 stycznia 2013r. odmówiła wydania sprzętu.

Odpowiedzialności karnej za przestępstwo z art. 284§2 k.k. odpowiada ten kto przywłaszcza sobie powierzone mu minie ruchome. Przywłaszczeniem w rozumieniu kodeksu karnego jest bezprawne, z wyłączeniem osoby uprawnionej, rozporządzenie rzeczą ruchomą znajdującą się w posiadaniu sprawcy przez włączenie jej do swojego majątku i powiększenie w ten sposób swojego stanu posiadania lub stanu posiadania innej osoby albo wykonywanie w inny sposób w stosunku do rzeczy ruchomej uprawnień właścicielskich, bądź przeznaczenie jej na cel inny niż przekazanie właścicielowi (wyrok SN z 6 stycznia 1976 r., V KR 197/77, wyrok SA w Lublinie z 3 grudnia 1998 r., II AKA 176/78). Przestępstwo określone w art. 284§2 k.k. ma charakter materialny. Do jego znamion należy skutek w postaci utraty przez właściciela (posiadacza) rzeczy ruchomej powierzonej sprawcy. Ze względu na fakt władania (posiadania) rzeczą ruchomą lub prawem majątkowym przez przywłaszczającego przed dokonaniem przywłaszczenia, samo przywłaszczenie musi zostać przez niego w odpowiedni sposób zmanifestowane na zewnątrz. Owo uzewnętrznienie przywłaszczenia przyjmować musi postać zachowania, uniemożliwiającego osobie, której przysługuje odpowiednie prawo do rzeczy, swobodne nią rozporządzanie. Sprawca dla dokonania tego przestępstwa musi podjąć jedną chociażby czynność w stosunku do rzeczy ruchomej lub prawa majątkowego, która wskazuje, że traktuje on rzecz lub prawo majątkowe tak jakby był właścicielem (por. O. Górniok- System prawa karnego, s. 411; M. Dąbrowska- Kardas, G. Bogdan, Z. Cwiakalski, P. Kardas, J. Majewski, J. Raglewski, M. Szewczyk, W. Wróbel, A. Zoll, Kodeks karny. Część szczególna. Komentarz, Lex). Manifestacja włączenia przez sprawcę rzeczy do swojego majątku dokonywać się może w różnorodnych formach, na przykład przez bezprawne zużycie lub przetworzenie rzeczy, przekazanie rzeczy znajdującej się w posiadaniu sprawcy innej osobie na własność, sprzedaż rzeczy, darowiznę lub bezprawne zatrzymanie rzeczy w zamiarze dysponowania nią przez sprawcę jak własną, postawienie na rzeczy znaku własności sprawcy itp. Istotne dla zachowań manifestujących jest uzewnętrznienie celu sprawcy, sprowadzającego się do woli zerwania więzi łączącej właściciela rzeczy z rzeczą i włączenie jej do swojego majątku lub traktowania rzeczy przez sprawcę jak własnej (B. Michalski Kodeks karny. Część szczególna, t. II Komentarz, s. 912).

Przestępstwo określone w art. 284§2 k.k. należy do kategorii tzw. przestępstw kierunkowych. Kodeks wymaga, aby zachowanie sprawcy było ukierunkowane na określony cel, którym jest włączenie powierzonej rzeczy do majątku sprawcy lub postępowania z nią jak z własną w inny sposób. Wyklucza to możliwość popełnienia tego przestępstwa z zamiarem wynikowym. Istotnym elementem strony przedmiotowej sprzeniewierzenia nią nie jest sam fakt odmowy wydania rzeczy powierzonej lecz powody niezwrócenia, a więc wola włączenia rzeczy do swojego majątku lub wola postępowania z nią jak z własną (wyrok SN z 10 stycznia 2003 r., II KKN 273/10, Prok. i Pr. 2003/7-8/9). Dla realizacji znamienia przywłaszczenia od strony podmiotowej nie jest wystarczające stwierdzenie obiektywnego

rozporządzenia przez sprawcę cudzą rzeczą, lecz konieczne jest oprócz tego wykazanie, że działaniu temu towarzyszył zamiar określony jako animus rem sibi habendi. Do istoty przywłaszczenia należy osiągnięcie celu w postaci uczynienia cudzej rzeczy swoją własnością przez jej zatrzymanie lub rozporządzenie nią. W zamiarze tym nie mieści się więc jedynie czasowe uniemożliwienie dysponowania rzeczą przez jej właściciela. Skutek przywłaszczenia, objęty zamiarem bezpośrednim stanowi utrata rzeczy przez osobę uprawnioną wobec czego szkoda powstała w majątku tej osoby ma w zamierzeniu przywłaszczającego nieodwracalny charakter. Opisany zamiar odróżnia się od zamiaru sprawcy, który jedynie samowolnie używa cudzej rzeczy w rozumieniu art. 127§1 k.w., czy art. 289 k.k. (wyrok SN z 23 listopada 2006 r., II KK 186/06, OSNKW Z 2006 R., nr 1, poz.. 247). Zamiar przywłaszczenia rzeczy powierzonej realizujący się w rozporządzeniu przez sprawcę tą rzeczą jak własną (animus rem sibi habendi) nie obejmuje nieuprawnionego (niezgodnego z wolą powierzającego) wykorzystywania jej, nawet w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, o ile nie towarzyszy mu cel definitywnego włączenia tej rzeczy do majątku sprawcy (wyrok SN z 6 maja 2004 r., V KK 316/03, OSNKW z 2004 r., nr 7-8, poz. 70, wyrok SA w Lublinie z 6 października 1998 r., II AKa 108/98, OSA z 1998 r., nr 2, poz. 10, wyrok SA w Katowicach z 6 maja 2011 r., II AKa 104/11, OSA z 2011 r., nr 3, poz. 13).

Przenosząc powyższe ogólne uwagi na grunt niniejszej sprawy stwierdzić należy, że w ocenie sądu odwoławczego oskarżona nie miała zamiaru przywłaszczenia maszyn rolniczych, w sposób opisany w akcie oskarżenia, a następnie, w sposób nieco zmodyfikowany, przypisany jej w zaskarżonym wyroku, co musiało skutkować uniewinnieniem jej od przypisanego czynu z art. 284§2 k.k.

Oczywiście, w tym miejscu, trzeba jednoznacznie wskazać, że zachowanie oskarżonej, nie dające obiektywnie się zaaprobować, naganne, jednoznacznie godzące w jej wizerunek jako rzetelnego i odpowiedzialnego przedsiębiorcy, samo w sobie nie może przemawiać, że jej działania bądź zaniechania w stosunku do pożyczkodawcy mają znamiona przestępstwa z art. 284§2 k.k., przy braku zmanifestowania włączenia w sposób trwały i nieodwracalny

przedmiotowych maszyn rolniczych do swojego majątku lub innego innej osoby, kosztem uprawnionego. Tym samym analizując zachowanie oskarżonej, od momentu wypowiedzenia jej stosownych umów pożyczek, do momentu wydania przez nią maszyn rolniczych uprawnionemu, należy uznać za niewłaściwe, faktycznie obiektywnie opieszale, nastawione na zwłokę w realizacji swoich obowiązków wynikających z łączących ją umów, w celu czerpania pożytków z racji pracujących dla niej: prasy C. V. (...), ciągnika rolniczego (...), owijarki do bel M. B. (...), ładowacza (...) i agregatu talerzowego (...), ale nie znaczyło to, że w ten sposób urzeczywistniła swój zamiar bezpośredni, a więc osiągnięcia celu w postaci definitywnego włączenia tych rzeczy do swojego majątku. W toku czynności windykacyjnych, prowadzonych przez osoby upoważnione przez pożyczkodawcę, oskarżona jednak w żaden sposób nie zmanifestowała trwałego włączenia wyżej opisanych maszyn do swojego majątku, generalnie nie kwestionowała uprawnień pożyczkodawcy, w zakresie własności tych przedmiotów, a jej celem było wykazanie, że maszyny które zakupiła psuły się, były wadliwe czy jak twierdziła sprzedano jej używane jako nowe. Nie można jednak tych obiektywnie negatywnych zachowań traktować jako synonim zachowań zmierzających do przywłaszczenia maszyn. Oskarżona faktycznie odmawiając wydania maszyn, nie zamierzała włączyć tych przedmiotów do swojego majątku i pozbawić w trwały sposób prawa własności uprawnionego. W świetle powyższego nie budzi wątpliwości, że oskarżona w żaden sposób nie zmanifestowała zamiaru włączenia przedmiotów leasingu do swojego majątku, co wyklucza konieczność przypisania oskarżonej przestępstwa z art. 284§2 k.k., co nie zmienia fakt korzystania z tych przedmiotów i czerpania z nich pożytków, po wypowiedzeniu stosownych umów, i co nie piętnuje jej jako rzetelnego przedsiębiorcy. Jednak powyższe nie świadczy o zamiarze przywłaszczenia tych przedmiotów, bo nie towarzyszył temu cel definitywnego włączenia tych przedmiotów do swojego majątku. W zamiarze przywłaszczenia nie mieści się jedynie czasowe uniemożliwienie dysponowanie rzeczą przez właściciela, jak to miało miejsce w przedmiotowej sprawie.

Z powyższych względów prawidłowo ustalony stan faktyczny został poddany niewłaściwemu procesowi subsumcji, albowiem w naganym, nierzetelnym zachowaniu oskarżonej nie można doszukać się wyczerpania zamiaru przywłaszczenia.

Taki stan rzeczy musiał prowadzić w oczywisty sposób do uniewinnienia oskarżonej od zarzucanego jej czynu, przypisanego w sposób zaprezentowany w zaskarżonym wyroku.

O kosztach sądowych sąd odwoławczy orzekł na podstawie art. 632 pkt 1 k.p.k.

Przemysław Grajzer Przemysław Strach Henryk Komisarski